

Jeske Jongerius

Achtervolgd door schuld

Daar liggen ze weer, op m'n deurmat, enveloppen met post voor de mysterieuze vorige bewoners van mijn huis. Ze komen soms meerdere keren per week. Het gekke is: ik woon hier al bijna een jaar. En daarvoor werd het huis gerenoveerd, dus woonde er heel lang niemand. Wat voor bedrijf wil mensen zó graag bereiken? Naar dat antwoord hoef ik niet lang te zoeken: een incassobureau. Het gaat dus om post met gevolgen als ze ongeopend blijft. Schulden lopen flink op als je ze niet betaald, dat is het verdienmodel van incassobureaus. Ik maak mij zorgen om de geadresseerden en besluit het incassobureau te bellen.

Mijn doorzettingsvermogen wordt getest met een moeilijk vindbaar nummer en irritante wachtmuziekjes. Als ik eindelijk iemand te spreken krijg, leg ik de situatie uit. De telefoonmedewerker belooft de post te laten stoppen. 'Maak je geen zorgen, je zou nu geen last van een deurwaarder moeten krijgen.' Ik schrik en vraag of ze de geadresseerden laten weten dat de post verkeerd werd bezorgd. 'O, we hebben meerdere manieren om hen te bereiken.' Haar toon lijkt bijna geniepig. In het Amsterdamse MUG Magazine lees ik dat Nederland 730.000 huishoudens heeft met problematische schulden:

"Armoede is een schande voor wie armoede veroorzaakt"

1 op de 11 van alle huishoudens. Schulden ontstaan bijvoorbeeld als je een voorschot op je toeslagen krijgt, die je moet terugbetalen. Of doordat je niet genoeg geld hebt voor je huur, zorgpremie of andere rekeningen. Het hele 'koop nu, betaal later' draagt ook bij aan de oplopende schulden, vooral onder jongeren. Over een schuld betaal je rente. Soms loopt de rente zelfs hoger op dan de oorspronkelijke schuld.

Misschien is het naïef, maar ik heb nooit begrepen waarom het zo werkt. Mensen met weinig geld komen vast te zitten in een web waar ze moeilijk uitkomen, terwijl anderen geld verdienen aan hun schulden. Dat klopt toch niet? Schulden zijn ook nog eens overerfbaar. Overlijdt je partner of ouder en ben jij de wettelijke erfgenaam? Dan kan jij diens schulden in de schoenen geschoven krijgen. Dat betekent een flinke duw achter-

uit, en waarschijnlijk was je startpositie al niet best als je familie schulden heeft. Je kunt dit patroon doortrekken naar landen. Zo gaven de landen van het Mondiale Zuiden in het jaar 2022 alleen al 443,5 miljard dollar uit aan externe schuldaflissingen. Oplopende rente speelt hier een grote rol in. Dit geld kan niet worden geïnvesteerd in de eigen vooruitgang, waardoor deze landen op achterstand blijven. De Wereldbank spreekt van een nieuwe schulden crisis (maar lijkt stil over haar eigen aandeel daarin).

Ik moet denken aan een spreuk van Sint Franciscus. 'Armoede is geen schande voor wie arm is, maar voor wie armoede veroorzaakt.' Ik zou daaraan toevoegen: én voor wie daaraan verdient. Daar ligt de echte schuld.

Jeske Jongerius is antropoloog, onderzoeker en redacteur in het maatschappelijk veld met een bijzondere interesse in de wooncrisis, volkshuisvesting en alternatieve woonvormen.

beeld: WOONMOED